

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Syria under the Ba'th 1963-1966, The Army Party Symbiosis

Dam, N. van

Citation

Dam, N. van. (1974). Boekbespreking van: Syria under the Ba'th 1963-1966, The Army Party Symbiosis. *Acta Politica*, 9: 1974(2), 240-243. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3449447>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3449447>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Hier heeft men een duidelijk voorbeeld van hoe het deel over Egypte op sommige plaatsen kritiekloos aan een vroegere versie van Rustow's tekst is 'vastgeplakt'. Voorts stelt Rustow op pp. 21 en 23: 'To form an idea of the effect of religious and linguistic divisions on national integration, it is necessary to combine the data on language and religion, as has been done in Table 3-2. It will be seen that about half the countries of the Middle East (Saudi Arabia, Jordan, Turkey, Syria, Egypt) are ethnically highly homogeneous, with at least nine-tenth of the population speaking the same language and belonging to the same religious denomination; and that only in one country does more than one-tenth of the population differ from the majority in both language and religion. None of the countries of the Middle East, therefore, has the ingrained ethnic cleavages that complicate the politics of Ceylon, or Malaya, or even India'. Het blijft volkomen onduidelijk hoe Rustow tot de conclusie is gekomen dat er in het Midden-Oosten geen staten zijn die ethnisch zo verdeeld zijn dat hun politiek er 'gecompliceerd' door wordt, wat dat laatste dan ook mag inhouden. Rustow stelt dat het noodzakelijk is om de gegevens over taal en godsdienst te combineren, wil men zich een idee kunnen vormen van het effect van religieuze en linguïstische verdeeldheid op 'nationale integratie'. De desbetreffende gegevens worden keurig in een tabel gegeven (blz. 22), maar nergens wordt meer gerept over de mate van 'nationale integratie' in de behandelde staten, zodat de tabel in dat opzicht geen enkele waarde heeft. Voorts haalt Rustow in zijn tabel de begrippen 'dominant' en 'majority' door elkaar. De vergelijking die hij maakt tussen het Midden-Oosten en Ceylon, Maleisië en India gaat ook niet op. Het Midden-Oosten kent wel degelijk gevallen waar de 'nationale integratie' ernstig belemmerd wordt door etnische verschillen. Een duidelijk voorbeeld vormen de Koerden in Iraq, Iran, Turkije en Syrië. De 'nationale integratie' van Syrië wordt sterk belemmerd door regionalistische en soms sectaristische loyaliteiten.

Over het geheel genomen is het boek te oppervlakkig om van grote waarde te kunnen zijn voor hen die zich bezig willen houden met vergelijkende politicologie over het Midden-Oosten. De vele feitjes die Rustow geeft worden meestal te weinig door een analyse met elkaar verbonden, zodat men betrekkelijk weinig systematische kennis krijgt voorgeschoteld over politieke systemen in het Midden-Oosten. En dat zou men wel verwachten na de veelbelovende en zeer abstracte inleiding van Ward en Macridis, de redacteurs van de *Comparative Asian Government Series*.
N. van Dam

Itimar Rabinovich,
Syria under the Ba'th 1963-1966.

The Army. Party Symbiosis. Jerusalem (Israel Universities Press), 1972, — 276 p., z.p.

Rabinovich's boek vormt de eerste, in boekvorm gepubliceerde, uitgebreide studie over de Ba'thpartij in Syrië die de periode van 1963 tot 1966 behandelt. Het is een bewerking van een dissertatie waarop Rabinovich onder supervisie van professor Malcolm Kerr en professor G. E. von Grunbaum aan de University of California, Los Angeles, promoveerde.

De studie is voor een groot deel gebaseerd op nog niet gepubliceerde interne documenten van de Ba'thpartij die tijdens de juni-oorlog van 1967 door het Israëliëse

leger op het partijhoofdkwartier van de Ba'th in al-Qunaytarah op de Hoogvlakte van Golan werden buitgemaakt. Daarnaast vormen de memoires van Dr. Munif al-Razzaz (getiteld *al-Tajribah al-Murrah*, 'De Bittere Ervaring', Bayrut 1967), die van april 1965 tot in 1966 secretaris-generaal van de Nationale Leiding van de Ba'thpartij was en van deze periode een uitvoerige beschrijving heeft gegeven, de door Rabinovich meest gebruikte bron. Hoewel het gebruikte bronnenmateriaal op zich vaak een nogal gekleurde visie geeft op het verloop van de verwickelingen binnen de Ba'thpartij in Syrië tussen 1963 en 1966, mede als gevolg van de interne machtsstrijd die er in deze periode plaats vond, is Rabinovich er toch in geslaagd om van de meeste gebeurtenissen een vrij 'neutraal' beeld te geven, en heeft hij zich vrijwel niet laten misleiden door de felle polemiek die er in de periode 1963-'66 door de rivaliserende Ba'thistische groeperingen gevoerd werd. Dat geldt in het bijzonder voor zijn verwerking van de memoires van al-Razzaz, die hij meermalen verwijt een onvolledig of vertekend beeld van de gang van zaken te hebben gegeven, vooral van de periode dat deze secretaris-generaal van de Nationale Leiding van de Ba'th was. Toch gaat Rabinovich in zijn kritiek wel eens te rationaliserend te werk en onderschat hij het idealisme van bepaalde leiders van de Ba'thpartij, zoals al-Razzaz of Michel 'Aflaq, de oprichter, wanneer hij hun standpunten en handelingen vrijwel uitsluitend vanuit een machtsperspectief beoordeelt (zie bijvoorbeeld pp. 63, 64 en 137).

Het feit dat Rabinovich, o.m. wegens zijn Israëliëse nationaliteit, geen gelegenheid had tot het interviewen van belangrijke Ba'thisten, die bij de door hem beschreven gebeurtenissen ten nauwste betrokken zijn geweest, wordt grotendeels gecompenseerd door de vele gegevens die hij kon verkrijgen uit het partij-archief uit al-Qunaytarah.

Bepaalde delen van het boek zijn desondanks nogal vaag gebleven. In de eerste plaats de oprichting van het Ba'thistische Militaire Comité, dat na 1963 de macht in Syrië en de Ba'thpartij aldaar volledig in handen wist te krijgen. Rabinovich doet het voorkomen alsof het Militaire Comité tijdens de Syrisch-Egyptische unie in Egypte werd opgericht door drie 'Alawietische officieren (Muhammad 'Umran, Salah Jadid en Hafiz al-Asad), en toen reeds bestond uit 13 officieren (pp. 24, 25). In werkelijkheid behoorden naast de hier genoemde drie 'Alawietische officieren ook twee Isma'ïlietische officieren ('Abd al-Karim al-Jundi en Ahmad al-Mir) tot de oprichters. De overige 8 officieren traden voor een deel pas toe na de afscheiding van Syrië van de Verenigde Arabische Republiek in september 1961. De latere Syrische president Amin al-Hafiz werd er zelfs pas na de revolutie van 8 maart 1963 lid van¹. Het is belangrijk dit hier te vermelden, omdat de machtsstrijd die later tussen een aantal leden van het Militaire Comité ontstond voor een deel te wijten was aan het feit dat sommigen van hen geen deel hadden uitgemaakt van de oorspronkelijke 'kern van vijf' en daardoor minder 'ingewijd' waren. Helaas vermeldt Rabinovich niet de namen van alle 13 leden van het Militaire Comité. Het wordt niet duidelijk, dat belangrijke officieren als Salim Hatum, Muhammad Rabah al-Tawil, Ahmad Suwaydani, 'Uthman Kan'an, Husayn Mulhim en Sulayman Haddad er eens lid van zijn geweest.

Het Zesde Nationale Congres van de Ba'thpartij dat in oktober 1963 te Damascus gehouden werd vormde een ideologisch keerpunt in de geschiedenis van de Ba'th.

¹ Zie hierover mijn artikel 'The Struggle for Power in Syria and the Ba'th Party (1958-1966)', *Orient* 1/1973, XIV-1, maart 1973, blz. 10-20.

Rabinovich is er in geslaagd op bijzonder kritische wijze een uitstekende analyse te geven van de documenten die uit dit congres zijn voortgekomen.

In januari 1965 nationaliseerde de Syrische Nationale Raad voor de Leiding van de Revolutie tijdens een spoedzitting in één nacht 108 Syrische bedrijven. In de later geschreven literatuur over deze nationalisaties wordt door de aanhangers van 'Aflaq en de Nationale Leiding van de Ba'thpartij betoogd dat ze zuiver willekeurig waren en vrijwel uitsluitend bedoeld om te laten zien dat de aanhangers van 'Aflaq 'conservatief' waren en de aanhangers van de Syrische Regionale Leiding en het Militaire Comité 'progressief'. Rabinovich toont echter in zijn studie aan dat deze nationalisaties slechts een onderdeel vormden van een veel grotere reeks nationalisatiemaatregelen.

Terwijl Patrick Seale in zijn boek over Syrië in de periode 1945–1958 duidelijk heeft aangetoond dat voor deze periode geldt dat 'Syria should reflect in her internal political structure the rivalries of her neighbours'², komt Rabinovich tot de conclusie dat dit niet meer opgaat voor de periode 1963–1966 toen de Ba'thpartij in Syrië de macht had. Hij merkt op: 'Thus, seen against the background of earlier periods, the very fact that the Ba'th regime could be engrossed in a sustained internecine struggle without facing a serious threat by another political power to exploit the crisis was one index of a substantial change in Syrian politics. That one could explain that struggle in terms of internal Syrian politics almost without reference to the impact of outside forces is another measure of such a change' (p. 209). Volgens Rabinovich was een van de belangrijkste facetten van de politieke geschiedenis van Syrië tussen 1963 en 1966 het bestaan van een 'Symbiosis, exceptional in the Arab world, of a relatively vigorous ideological party and a military cabal (which gradually developed into a rather elaborate Military Organization)' (p. 212). Het is echter zeer de vraag of men hier wel mag spreken van een symbiose, aangezien de interne geschiedenis van de Ba'thpartij in Syrië in de periode 1963–1966 voor een groot deel werd beheerst door een machtsstrijd, die op 23 februari 1966 door een staatsgreep van een aantal Ba'thistische officieren o.l.v. Salah Jadid werd beslecht ten nadele van de aanhangers van de Nationale Leiding en de toenmalige president Amin al-Hafiz. Vrijwel direct nadat deze coup geslaagd was begon er echter een nieuwe onderlinge machtsstrijd tussen de voornaamste officieren die er aan hadden meegewerkt. In september 1966 werd deze beslist in het voordeel van Salah Jadid en Hafiz al-Asad ten nadele van Salim Hatum, die na een mislukte coup met een groot aantal Druzische officieren naar Jordanië vluchtte. Dié Ba'thisten, die door de staatsgrepen van 23 februari en 8 september 1966 ten val werden gebracht zullen het zeker niet eens zijn met Rabinovich als deze spreekt van een symbiose tussen de Ba'thpartij en het Syrische leger, zoals het in de ondertitel en de conclusie van het boek heet.

Achter in het boek vindt men een aantal appendices. Deze bevatten achtereenvolgens een lijst van de Syrische kabinetten uit de periode van maart 1963 tot maart 1966; een lijst van de samenstelling van verscheidene Nationale en Syrische Regionale leidingen uit de periode 1963–1966; een lijst met data van Nationale en Regionale Congressen in de periodes van 1947–1966 resp. 1963–1966; een organisatorisch overzicht van de Ba'thpartij; een lijst met persoonlijke gegevens over een aantal vooraanstaande Ba'thistische en andere Syrische politici; en tot

² Patrick Seale, *The Struggle for Syria; A Study of Post-War Arab Politics 1945–1958*, London 1965.

slot een vertaling van enkele delen van de ideologische partijresolutie *Ba'd al-Muntalaqat al-Nazariyah* (Enkele Theoretische Uitgangspunten) die tijdens het Zesde Nationale Congres werd aangenomen.

Enkele 'schoonheidsfoutjes' in de appendix daargelaten, is Rabinovich's boek een uitstekende en bijzonder diepgaande studie over de Ba'thpartij in Syrië, en de beste die er tot dusverre over deze periode en dit onderwerp verschenen is.

N. van Dam

Dieter Schröder,

Die Volksdiplomatie.

Den Haag (Martinus Nijhoff), 1972, — 175 p., z.p.

Een van de centrale problemen waar momenteel bij de bestudering van internationale betrekkingen mee geworsteld wordt is dat van de toepasselijkheid van het 'model' waarbij de nationale staat als belangrijkste eenheid fungeert. Bij dit probleem spelen, overigens moeilijk van elkaar te onderscheiden, feitelijke en normatieve overwegingen een rol. Feitelijke overwegingen: dekt dit model (nog?) wel op adequate wijze de werkelijkheid? Normatieve overwegingen: is de onderzoeker die de nationale staat als uitgangspunt voor zijn analyse kiest niet bezig de werking van een bepaalde ideologie te bestendigen – een nationale statenideologie die veel wezenlijker belangentegenstellingen dan die tussen staten helpt te versluieren en daardoor er aan meehelpt bepaalde onrechtvaardigheden in stand te houden? De moeilijkheid van dit al is dat, ook al is men zich van dit laatste bewust, wij vandaag aan de dag nog steeds leven in een wereld die in sterke mate beheerst wordt door deze nationale statenideologie, zodat, wenselijk of niet wenselijk, dit model op zijn minst nog steeds een grote mate van adequaatheid bezit. Dit neemt echter niet weg dat juist die verschijnselen die wijzen op een doorbreking van deze ideologie juist om het feit van deze doorbreking wel zo interessant zijn. En het is alleen al om die reden dat de hier besproken studie van Dieter Schröder over de volksdiplomatie de bijzondere aandacht verdient. Binnen een wereld die nog steeds in belangrijke mate door een nationale-statenideologie wordt beheerst past ook een diplomatie die opgevat wordt als een verkeer tussen soevereinen of wat hier aan beslissende nationale instanties voor in de plaats gekomen is) of hun vertegenwoordigers (de diplomaten). Het is die vorm van diplomatie die gesanctioneerd wordt door een volkenrecht dat de diplomatie, die zich rechtstreeks tot de burgers of bepaalde groepen van burgers van andere staten richt, als een ongeoorloofde inmening in binnenlandse aangelegenheden opvat. Het aardige van de volksdiplomatie nu is dat het hier een vorm van diplomatie betreft waarbij dit welbewust en op principiële gronden juist wel gebeurt.

Volksdiplomatie is diplomatie 'over de hoofden van buitenlandse regeringen heen'. Het is de vorm van diplomatie die zijn systematische en principiële fundering vond in het marxistisch-leninisme en die dan ook door de Sowjet-Unie sinds haar ontstaan toegepast wordt, zij het in afnemende mate vanuit het oorspronkelijke revolutionaire pathos en in toenemende mate als instrument ter versterking van haar eigen positie binnen haar eigen invloedssfeer. In de huidige fase van de geschiedenis is het vooral de Volksrepubliek China die zeer bewust en soms vrij openlijk volksdiplomatie bedrijft. Als frappant voorbeeld hiervan kan genoemd